

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ
НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

АКАДЕМІЯ „ВОЛАСНАQ” (КАЗАХСТАН)

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ІННОВАЦІЙНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ
У ГАЛУЗІ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ»**

11–12 лютого 2022 р.

Видавничий дім
«Гельветика»
2022

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Сущенко А.В. (голова оргкомітету) – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету;

Іваницький О.І. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та психології освітньої діяльності Запорізького національного університету;

Сущенко Т.І. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету;

Дяченко М.Д. – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету;

Самодумська О.Л. – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету;

Бессараб Н.О. – доктор наук із соціальних комунікацій, доцент, професор кафедри спеціальної педагогіки та спеціальної психології комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради;

Зарицька В.В. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології Класичного приватного університету;

Бочелюк В.Й. – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології Національного університету «Запорізька політехніка»;

Захаріна Є.А. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри управління фізичною культурою та спортом Національного університету «Запорізька політехніка»;

Храпченкова Н.І. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільного та початкового навчання Академії «Bolashaq», м. Караганда, Казахстан

I-66 **Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки та психології** : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 11–12 лютого 2022 р. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2022. – 196 с.

ISBN 978-966-992-759-0

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на Міжнародну науково-практичну конференцію «Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки та психології», яка відбулася на базі кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету 11–12 лютого 2022 р.

УДК 001.8:[37.01+159.9](063)

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Виховання ініціативності дітей старшого дошкільного віку Агіляр Туклер В. В.	9
Педагогічна спадщина Сюнь-цзи Бай Цзішен	11
Європейська асоціація університетів: пріоритети діяльності на сучасному етапі Білокопитов В. І.	14
Фактори професійного вигорання у фахівців соціальної роботи Волощенко М. О.	17
Студентське самоврядування – важливий чинник заохочення молоді до здобуття якісної освіти Демченко А. М., Юзефович М. М.	19
Формування медіакомпетентності молодших школярів засобами позакласної роботи Євтухова Т. А., Балик І. В.	23
Підвищення кваліфікації викладачів юридичних дисциплін: проблеми й шляхи удосконалення Короткова Ю. М.	27
Дидактичні особливості реалізації прикладної спрямованості шкільної природничої освіти Мельник Ю. С.	30
Інсценізація як засіб формування емоційного інтелекту молодших школярів на уроках літературного читання Мовчан В. В.	33
Готовність педагогів до партнерства із громадськими організаціями у формуванні соціально успішної особистості Нечерда В. Б.	37
Роль інклюзії та культурного різноманіття під час навчання Сімкова І. О., Сидорко Н. М., Грей В. В.	41
Інтуїція і асоціації у процесі навчання учнів проєктуванню і конструюванню технічних об'єктів Тарара А. М.	43

Мовленнєва компетентність
як невід’ємна складова професіоналізму
Тягнирядно Є. В. 47

Формування інтерпретаційних засобів соціалізації особистості
на уроках зарубіжної літератури
Хорішман О. П...... 51

До питання про реалізацію диференціації навчання
у контексті різних освітніх технологій
Шевчук Л. М...... 54

НАПРЯМ 2. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

Translation and foreign language reading comprehension
Baranenkova N. A., Lashuk N. M...... 58

Формування персонального бренду менеджера освіти
Гавриловський С. О. 61

Вплив факторів загартовування на організм особистості
при хронічних захворюваннях
Головко В. В., Белкова Т. О. 65

Педагогічна технологія формування соціально-правової
компетентності майбутніх офіцерів
Національної гвардії України
Данильченко О. А., Керницький О. М...... 67

Інформаційні технології в освітньому процесі
як засіб ліквідації пандемічних викликів
Квасник О. В., Ковтун К. І. 70

Психолого-педагогічні аспекти взаємодії учасників
освітнього процесу в умовах парадигмальних змін
Козир М. В. 73

Методичне забезпечення самостійної роботи студентів –
майбутніх учителів математики
Коростіянець Т. П. 79

До проблематики використання ІКТ при викладанні історії
Марченко В. С. 83

До формування комунікативної компетентності
здобувачів освіти педагогічних спеціальностей
Мордовцева Н. В. 86

Викладання іноземної мови онлайн: психолого-педагогічні аспекти Сергєєва Г. А.	89
Застосування таксономічного підходу при формулюванні завдань для оцінювання результатів навчання Тітова О. А., Шевченко С. П.	92
Використання музикотерапії в психологічній корекції дітей з емоційними порушеннями Ткемаладзе З. П., Бондаренко А. В.	95
Підготовка майбутніх вихователів до формування медіакультури Хрінник Є. О.	97
Фідбек – складова формувального оцінювання та запорука успішного уроку Щербакова Н. В.	101

НАПРЯМ 3. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОДАТКОВОЇ ОСВІТИ

Фінансова грамотність як одна з десяти ключових компетентностей, на розвиток яких орієнтується Нова українська школа Андрійчук В. В.	103
Роль розвитку соціокультурних компетенцій у майбутніх фахівців фізичної культури і спорту Табінська С. О., Черкашина Л. П.	107

НАПРЯМ 4. ПЕРЕХІД ДО БАГАТОРІВНЕВОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Проблема наочності при дистанційних і змішаних формах навчання математиці у ВНЗ Сузікова О. Г.	110
---	------------

НАПРЯМ 5. ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ. СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ

Деякі аспекти інноватики освіти Дорошенко В. С.	113
---	------------

Особливості формування дослідницьких умінь учнів із хімії як основа концепції Нової української школи Загоруйко Д. О., Анічкіна О. В., Романишина Л. М.	118
Розвиток української ідентичності прикордонників у контексті національної безпеки держави Мірошніченко В. І.	120
Компетентнісний підхід при вивченні географії Назаренко Т. Г.	123
The problem of translator's soft skills formation at the university with the current requirements of stakeholders Perova S. V.	126
Реалізація проектної діяльності молодших школярів в умовах технології хвильового занурення Платонов В. С.	129
Організація науково-креативного середовища як педагогічна умова формування методичної компетентності майбутніх викладачів мистецької школи на заняттях сольного співу Процишина О. Ю.	133
Засвоєння правил переносу слів молодшими школярами з важкими порушеннями мовлення Рібцун Ю. В.	135
Формування у педагогів розуміння екології дитинства засобами художньо-творчої діяльності Тарасенко Г. С., Нестерович Б. І.	139
Формування громадянської компетентності на уроках української літератури у 5–9 класах ЗЗСО Гичка І. А., Хома О. М.	143

НАПРЯМ 6. ПЕДАГОГІЧНА ТА КОРЕКЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ

Особливості адаптації «покоління Z» до навчання у початковій школі за концепцією НУШ Бужинська С. М., Даніліч-Скакун А. А.	147
Формування мотиваційної готовності до інноваційної діяльності у магістрів освітніх, педагогічних наук Кайдалова Л. Г., Альохіна Н. В., Єсакова С. В.	151

Умови розвитку суб'єктності на межі молодшого шкільного та молодшого підліткового віку Кирильчук І. В.	154
Нейропсихологічні методи розвитку творчих здібностей у дітей Садикіна А. С.	157
Конфліктологічна компетентність асистента вчителя як умова профілактики конфліктів у педагогічному колективі закладу загальної середньої освіти Спиця Н. О.	160

НАПРЯМ 7. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

Адаптація через саморегуляцію вольових якостей та когнітивного контролю емоційної поведінки Арефнія С. В.	163
Психофізіологічні характеристики професійної адаптації різного рівня Кіщук Л. А.	167
Виктимність особистості в аспекті конфліктної методології (апробація на учнівських відносинах) Красильников І. О., Драч Н. В.	171
Соціально-психологічне значення невизначеності Курова А. В.	175
Проблема самотності у житті людини Леонова І. М.	177
Психологічні установки особистості та їх місце у мотиваційному механізмі поліпшення якості життя населення Мельничук Д. П.	180
Зовнішні умови формування творчого потенціалу особистості соціального працівника Михайлишин Г. Й., Довга М. М.	184
Використання фразеологізмів у практичній діяльності лікаря Романюк І. Р.	186
Особливості стресостійкості курсантів та студентів національного університету цивільного захисту Сергієнко Н. П., Тремаскіна А. В.	188

**НАПРЯМ 8. ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ
ТА ОРГАНІЗАЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ**

Соціально-психологічні питання успіху особистості
у професійній кар'єрі

Назаренко Н. М. 192

4. Чередніченко Н. В. Початковий курс навчання української мови молодших школярів із тяжкими порушеннями мовлення : навч.-метод. посіб. К. : Слово. 2014. 208 с.

**ФОРМУВАННЯ У ПЕДАГОГІВ РОЗУМІННЯ
ЕКОЛОГІЇ ДИТИНСТВА
ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Тарасенко Г. С.

*доктор педагогічних наук,
професор кафедри екології, природничих та математичних наук
Вінницької академії безперервної освіти*

Нестерович Б. І.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри музикознавства
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця, Україна*

Професійна культура педагога необхідно спирається на розвинений творчий потенціал. Педагогічна творчість є безпосереднім виявом не лише вузькопрофесійних, але й соціальних орієнтацій, адже особистісно-опосередкована творча ідея народжується у вчителя як на основі теоретичних знань, так і на основі власного соціального буття. Тому творчість, зокрема педагогічна, зумовлює екстеріоризацію цінностей, набутих педагогом як в процесі загальнокультурного, так і професійного розвитку. Така творчість стає механізмом переводу особистісних смислів ставлення до світу, що увійшли у внутрішній психічний план, у конкретні зовнішні реакції. Цей механізм забезпечує творчу продуктивність рефлексивного плану особистості вчителя, адже наріжним каменем такої творчості є нерозривна єдність її етичних, естетичних і професійних основ, що набуває першорядного значення в умовах розбудови Нової української школи.

Взаємозв'язок трьох потенціалів особистості вчителя – аксіологічного, художнього і творчого (М. Каган) могутньо забезпечує смислове розширення людської суб'єктивності та активізує процес розвитку професійно значущих ціннісних орієнтацій. Якщо в межах аксіологічного та художнього потенціалів відбувається концептуальне осмислення своєї позиції щодо вихованців, то творчий потенціал обумовлює повноцінний акт самовираження власної позиції в процесі

професійної самоактуалізації. Саме в межах творчого потенціалу відбувається смислове осягнення екологічної цінності життєтворчості як найважливішого феномена природи.

Екологія дитинства передбачає глибоке розуміння дорослими, зокрема педагогами, особистісної унікальності кожного вихованця. Ця унікальність є абсолютно співзвучною життєтворчій енергії природи, яка сублімується у безмежній кількості інваріантів людського розвитку і самоствердження. Кожна дитина, згідно такого підходу, є самоцінною системою у варіативному потоці природної творчості. Кожна дитина таким чином претендує на особистісну виразність, проте не завжди взмоє адекватно її репрезентувати. Ось тут на допомогу має прийти вчитель – мудрий, гуманний, обов'язково творчий, який не лише знає психофізіологічні закономірності розвитку дітей у різні вікові періоди, але й відчуває дитинство як незмінну основу саморуху людини до піку особистісної виразності. Для такого вчителя дитинство – особлива субстанція з випукло окресленою виразністю. Дитинство – це щирість і безпосередність реакції на зовнішній світ, це чистота і піднесеність помислів та устремлень, це розбурхана і щедра емоційність, жага пізнання, оптимістична налаштованість на буття. Все це, з одного боку, зумовлює виразність дитинства, з іншого – потребує вдумливого, зваженого, шляхетного ставлення дорослих до нього. Екологія дитинства передбачає, насамперед, захист прав дитини на особистісну виразність [3].

Учитель повинен безпомилково реагувати на численні прояви виразності людського існування. Це є основою гуманного підходу педагогів до розв'язання освітніх завдань. Проте навчитись помічати виразне нелегко. Виразність будь-якої форми життя у Всесвіті найкраще опановується вчителем у процесі художньої творчості, яка матеріалізується, по-перше, в певних знакових системах, по-друге, в продуктах діяльності. Тому художню творчість можна тлумачити як об'єктивований факт ставлення до світу. Художня творчість є діяльністю, яка має на меті в будь-якій формі (духовній чи практичній,) налагодити гармонію між людиною і світом [2, с. 78]. З огляду на це, здатність до художньої творчості можна вважати незмінною константою не лише особистісної культури, але й професійних координат. Крім того, екстеріоризація ціннісних підходів до світу, що відбувається в процесі художньої творчості, безперечно коригує мотивацію ставлення вчителя до вихованців, тим більше що не переживання організує вираження, а, навпаки, вираження організує переживання (М. Бахтін).

Екологічні орієнтації набувають у художній свідомості підсилено-експресивного значення і практично реалізуються в різноманітній художній діяльності як словесне, музичне, пластичне, конструктивне, колірне, інтонаційне та інше відображення світу. Екологічною суттю такої творчості має стати дитиноцентризм як найгуманніша ідеологія

сучасного виховання. Художньо-творча діяльність учителів повинна бути спрямована, насамперед, на заглиблення у світ дитинства і усвідомлення своєї позиції щодо нього. У процесі професійної підготовки та перепідготовки корисно пропонувати педагогам різновиди творчих робіт, об'єднаних навколо єдиного педагогічно значущого концентру («Малюнок», «Першокласник», «Перший день дитини в школі», «Дитина і природа», «Дитина і мати», «Дитина і вчитель» тощо).

Великої ваги набуває словотворчість учителя. Словесно-творче вираження екологічних орієнтацій зумовлює не пасивний, а активний спосіб вияву соціальних позицій. Словесно-художній образ ніби «планує» певну дію по відношенню до суб'єкта виховання, по-своєму розв'язуючи вічний конфлікт між словом і ділом.

Неабияке значення мають музична, графічна, пластична, драматична творчість педагогів. У межах вищезазначених концентрів педагог заглиблюється у таємничий світ дитинства. Це употужнює процеси інтроспекції, емпатії, ідентифікації. Творча діяльність збільшує активність рефлексивного плану, і це позитивно впливає на виховний потенціал учителів. Тематичні малюнки, педагогічні плакати та інсталяції, міні-скульптури, вироби з природних матеріалів – все це може і повинно підпорядковуватись виховному кредо вчителя і відображати ціннісні установки на взаємодію з дитиною. Прекрасний творчий результат може дати організація педагогічного театру, де слово, музика і пластичні ряди допоможуть майбутньому вчителю адекватно виразити «план» майбутньої виховної діяльності.

Створення художнього образу дитинства містить неабиякий екологічний потенціал. Цей процес забезпечує своєрідну пропедевтику екологічно виправданої поведінки (у даному випадку професійної поведінки). Художньо-творче освоєння мети і змісту педагогічної праці готує вчителя до професійної поведінки згідно загальнолюдських морально-естетичних принципів ставлення до світу. Недаремно Л.Виготський тлумачить художню творчість як форму людської поведінки, яка підготовлює, наближує особистість до предмета сприймання і зумовлює дії опісля [1, с. 240–243]. Естетична поведінка з приводу мистецтва закономірно переростає в естетичну поведінку по відношенню до вихованців.

Таким чином, художня творчість, по-перше, є культурним феноменом у філософськи-гносеологічному його значенні – це вільна самореалізація сутнісних сил людини. По-друге, художньо-творча діяльність має величезний розвивальний потенціал і є, по суті, педагогічним феноменом – це моделювання ставлення індивіда до навколишнього, це специфічне прогнозування власної поведінки у тих чи інших ситуаціях. Якщо йдеться про професійну поведінку, продукт художньої творчості може стати її опосередкованим репрезентом на

рівні антиципації. Передчасне «відчуття професії», заздалегідь складене уявлення про цілі і засоби педагогічної праці, своєрідні передбачення, здогад, прогноз виховної діяльності – все це якнайкраще може карбувати продукт художньо-творчої діяльності вчителя.

Художньо-творче освоєння вчителем духовної суті своєї професії має яскраво виражений екологічний характер, що зумовлено такими моментами:

- цей спосіб осмислення змісту і форм педагогічної діяльності є щиро-емоційним, не утилітарним по суті і тим збагачує емоційні зв'язки вчителя зі світом дитинства;

- знакова система, створена учителем у процесі художньо-творчого осмислення професії карбує не стільки конкретні знання, скільки образ майбутніх стосунків з дитиною (передача ж змісту почуттів найбільш адекватно здійснюється через образну мову);

- художньо-творча діяльність допомагає вчителю сконцентрувати увагу на особливо виразному в суб'єктах виховної взаємодії і явищах педагогічної реальності, тобто така діяльність ніби формує «кут сприймання» доволі звичних і буденних речей, відкриваючи їх приховану естетику;

- художньо-творче осмислення вчителем власного ставлення до світу дитинства значно наближує його до вихованців, знімає ціннісний «бар'єр» між педагогом і учнем, поглиблює розуміння унікальності всіх особистісних самовиявів дітей, налаштовує на толерантну оцінку складностей педагогічного спілкування.

Отже, є всі підстави вважати художньо-творчу діяльність ефективним засобом формування у вчителів правильних професійних позицій. Процес творчого осмислення професійних координат надає педагогічній діяльності високого гуманістичного смислу, адже розвиває загальну пластичність психічних реакцій на стосунки з дітьми, формує навички змінювати стратегію рішень, уміння зробити правильний педагогічний вибір у критичній ситуації. Художня творчість допомагає вчителю обережно і неквапливо увійти в світ дитинства, ніби злитися з ним, перейнятися його тривогами й радостями і стати, врешті решт, своєрідним «адвокатом дитинства» – послідовним захисником прав і свобод дитини на важкому шляху особистісного самовизначення.

Література:

1. Выготский Л. С. Психология искусства. М. : Педагогика, 1987. 344 с.
2. Ноосфера и художественное творчество / Вяч. Вс. Иванов (отв. ред.) М. : Наука, 1991. 280 с.
3. Тарасенко Г. С. Екологія дитинства: полілог науково-педагогічних підходів. *Дошкільне виховання*. 2014. № 5. С. 3–5.